

scoalacool.ro

ILUMINISM ȘI REFORMISM: TRANSILVANIA SUB HABSBURGI

Instaurarea puterii austriece în Transilvania

1683 - în contextul respingerii asediului otoman asupra Vienei, Austria a trecut la o politică de expansiune spre sud-estul Europei ⇒ 1687-1688 - în Transilvania, s-a instaurat regimul habsburgic.

1691 - prin *Diploma Leopoldină* a fost precizat noul statut politic al Transilvaniei: stăpânirea otomană a fost înlocuită de suzeranitatea austriacă; s-a menținut autonomia Dietei (instituția reprezentativă provincială) și vechile legi; s-au păstrat privilegiile maghiarilor, sașilor și secuilor.

1692-1698 - cu scopul consolidării stăpânirii habsburgice în Transilvania, s-a trecut la organizarea Bisericii Greco-Catolice (Unite cu Roma), prin atragerea unei părți a românilor ortodocși la catolicism (s-a promis clerului ortodox scutiri și privilegii).

Expansiunea austriacă (1683-1718)

- Teritoriile austriece în anul 1683
- Teritorii anexate de austrieci în anul 1699
- Teritorii anexate de austrieci în anul 1718

NOS LEOPOLDVS

Divina favente Clementia. Electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae &c. Rex, Archidux Austriae, Dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, Luxemburgiae, Superioris & Inferioris Silesiae, Wirtembergae & Teckae Princeps Sueviae, Marchio Sacri Romani Imperii, Burgoviae, Moraviae, Superioris & Inferioris Lusatae, Comes Habsburgi, Tyrolis, Fercis, Kyburgi & Goritiae, Landgravius Alsatae, Dominus Marchiae Slavonicae, Portus Naonis & Salinarum.

Prima pagină din *Diploma Leopoldină* (1691)

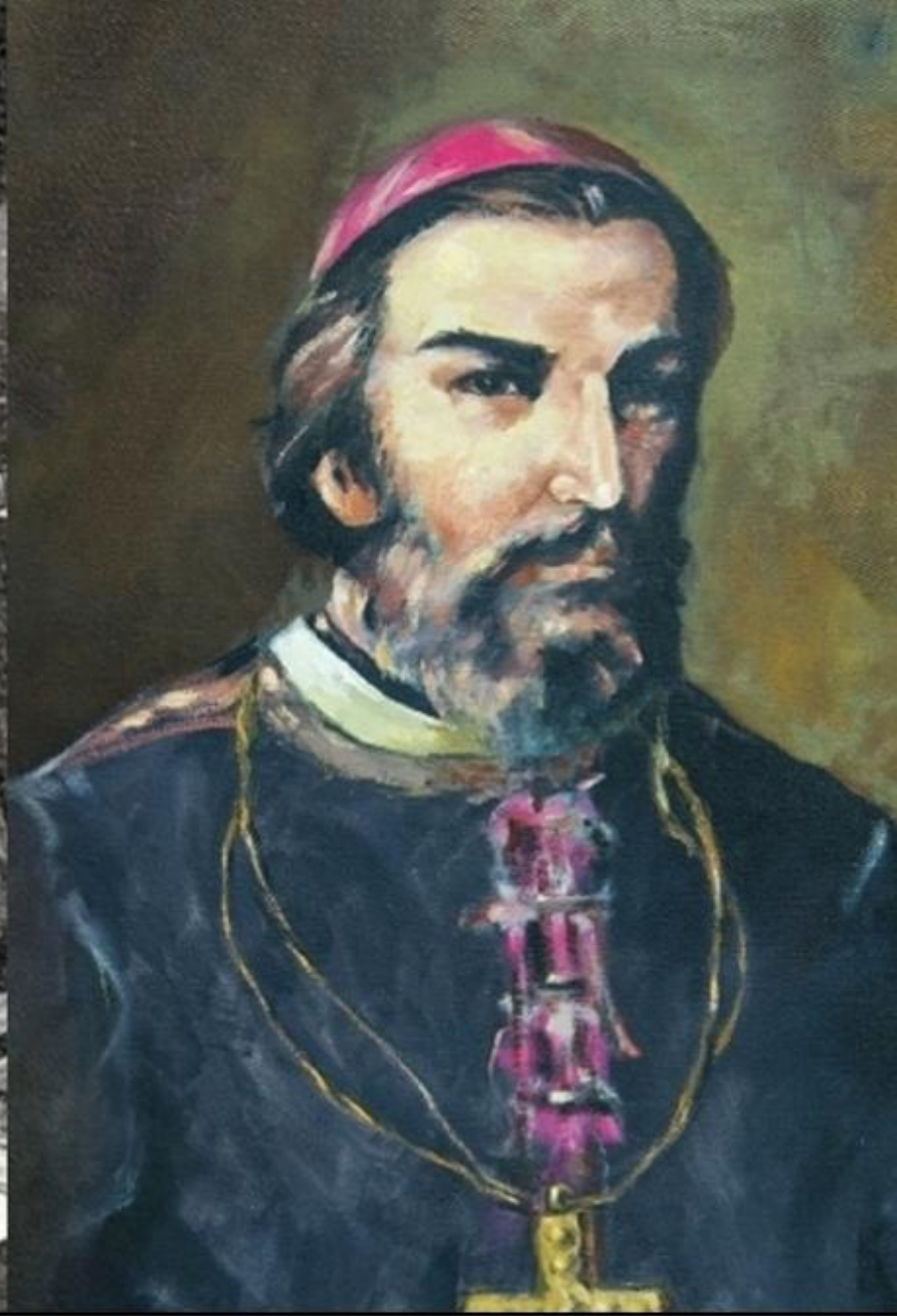
Leopold I

Instaurarea puterii austriece în Transilvania

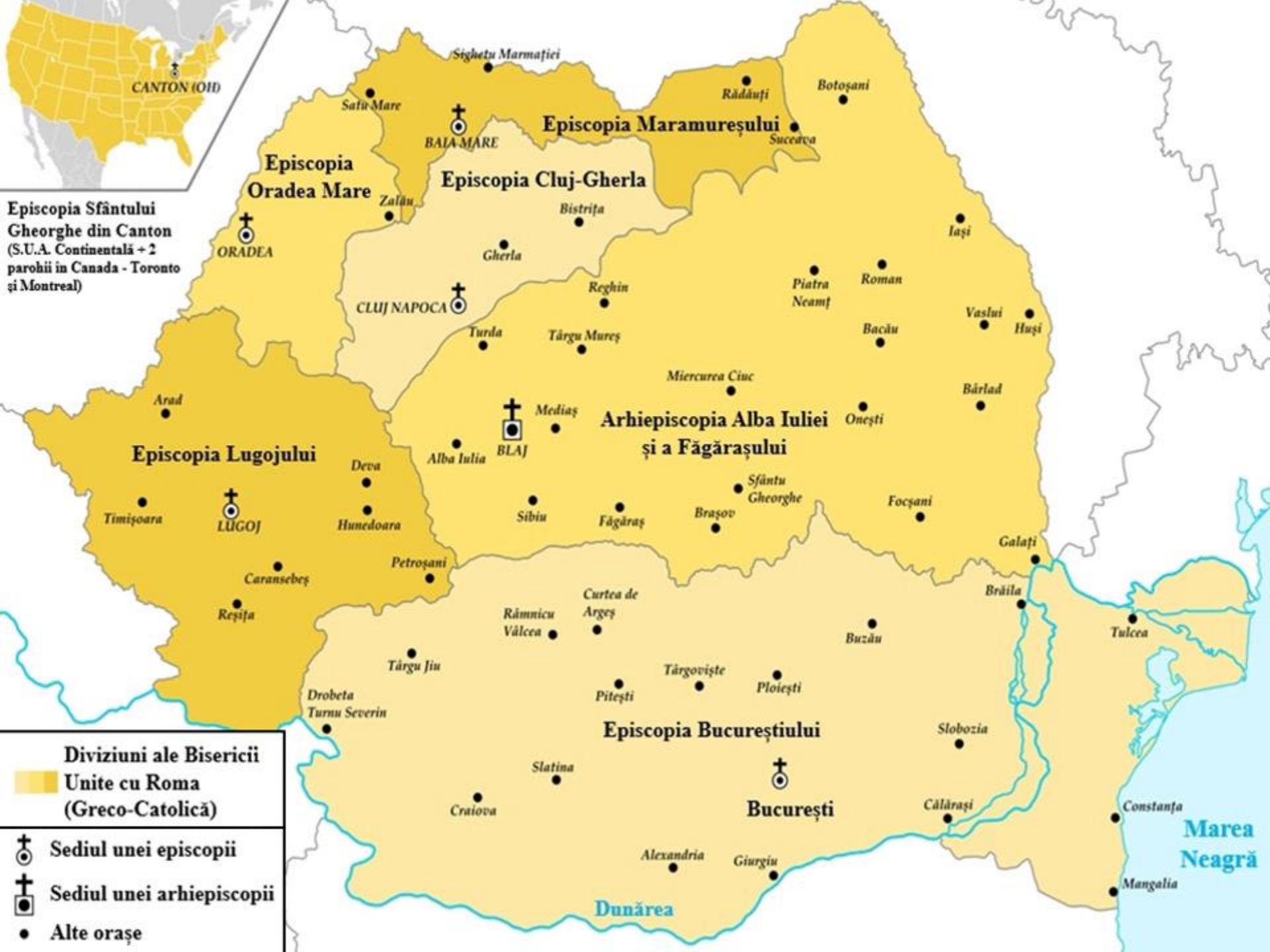
Concesiile făcute de autoritățile habsburgice clerului ortodox: acceptarea supremației Papei de la Roma, trei modificări dogmatice, iar ritualul și calendarul au rămas cele ale Bisericii Ortodoxe.

Consecințele apariției confesiunii Unite cu Roma: ruptură religioasă între românii ortodocși și cei greco-catolici, aceștia din urmă au devenit exponenții mișcării de emancipare națională a românilor transilvăneni, conduși de episcopul Ioan Inochentie Micu-Klein (1692-1768).

1744 - Ioan Inochentie Micu-Klein a redactat memoriul *Supplex Libellus* (din limba latină: „*Petiția*”), un document ce a cuprins argumente de ordin natural și istoric, baza cererii de acordare a drepturilor românilor din Transilvania ⇒ exilul episcopului greco-catolic la Roma.

Ioan Inochentie Micu-Klein

Episcopia Sfântului Gheorghe din Canton
 (S.U.A. Continentală + 2 parohii în Canada - Toronto și Montreal)

Diviziuni ale Bisericii
 ■ Unite cu Roma (Greco-Catolică)

- ⊕ Sediul unei episcopii
- ⊕ Sediul unei arhiepiscopii
- Alte orașe

CANTON (OIH)

Episcopia Oradea Mare

Episcopia Cluj-Gherla

Episcopia Maramureșului

Episcopia Lugojului

Arhiepiscopia Alba Iuliei și a Făgărașului

Episcopia Bucureștiului

Marea Neagră

Dunărea

ORADEA

BAIA MARE

LUGOJ

BLAJ

BUCUREȘTI

Sighetu Marmăției

Satu Mare

Rădăuți

Botoșani

Zalău

Suceava

ORADEA

Bistrița

Iasi

Gherla

Piatra Neamț

Roman

CLUJ NAPOCA

Reghin

Vaslui

Huși

Turda

Târgu Mureș

Bacău

Miercurea Ciuc

Bârlad

Arad

Mediaș

Onești

Episcopia Lugojului

Alba Iulia

Arhiepiscopia Alba Iuliei și a Făgărașului

Focșani

Timișoara

Deva

Sibiu

Făgăraș

Brașov

Sfântu Gheorghe

Galați

Hunedoara

Petroșani

Reșița

Râmnicu Vâlcea

Curtea de Argeș

Buzău

Caransebeș

Brăila

Tulcea

Târgu Jiu

Pitești

Târgoviște

Ploiești

Drobeta Turnu Severin

Episcopia Bucureștiului

Slobozia

Slatina

Craiova

Alexandria

Giurgiu

Călărași

Constanța

Mangalia

Reformele austriece și răscoala din 1784-1785

1740-1790 - domniile liderilor austrieci Maria Tereza (1740-1780) și Iosif al II-lea (1780-1790) au fost marcate de reforme ce au vizat sistemul social, cultural, administrativ și religios: a fost înființată Mitropolia Ortodoxă Română (1759); a fost emis actul *Ratio Educationis* prin care a fost reorganizat învățământul și lărgit accesul românilor la educație (1777).

1784-1785 - agravarea obligațiilor țărănimii aservite față de nobili și nemulțumirea stârnită de neaplicarea reformelor imperiale în Transilvania, au dus la izbucnirea unei mari răscoale țărănești.

1784 - în Munții Apuseni, a izbucnit o răscoală condusă de Horea (Vasile Ursu Nicola), Cloșca (Ion Oargă) și Crișan (Marcu Giurgiu).

28 octombrie 1784 - la Deva, Horea a declanșat răscoala, prin atacul cetății omonime.

7 decembrie 1784 - la Mihăileni, răsculații au fost înfrânți în mod decisiv.

28 februarie 1785 - la Alba Iulia, Horea și Cloșca au fost executați, iar Crișan s-a sinucis.

Austria în perioada domniei Maria Tereza (1740-1780)

Maria Tereza

Iosif al II-lea

RATIO
EDUCATIONIS
TOTIUSQUE
REI LITERARIÆ
PER
REGNUM HUNGARIÆ
ET
PROVINCIAS
EIDEM ADNEXAS.

*Bibliotheca Petriensis
Nicolai*

TOMUS I.

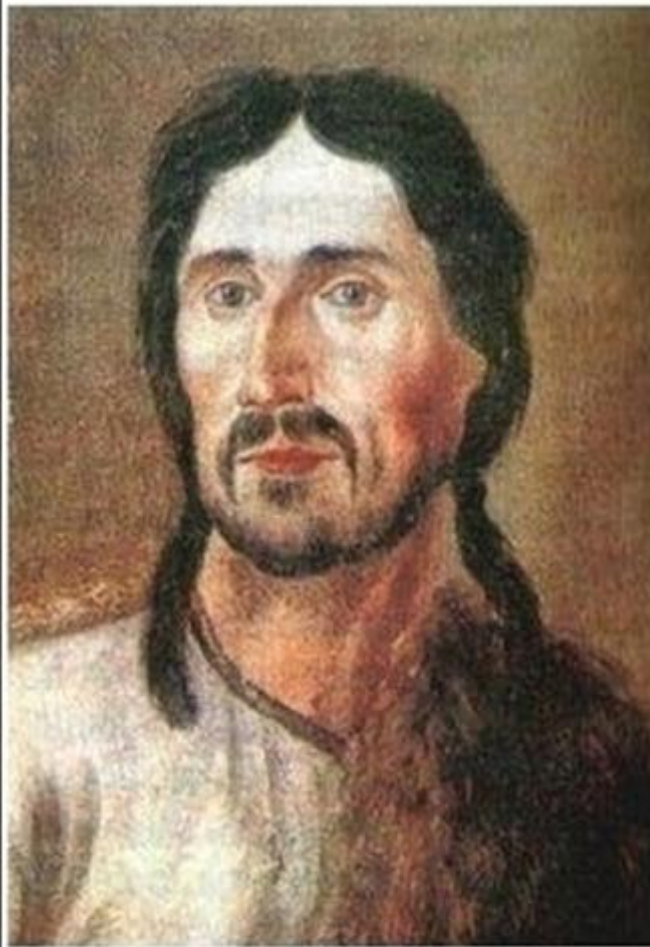
VINDOBONÆ,
TYPIS JOAN. THOM. NOB. DE TRATTNERN,
SAC. CÆS. REG. MAJ. TYPOGR. ET BIBL.
MDCCLXXVII.

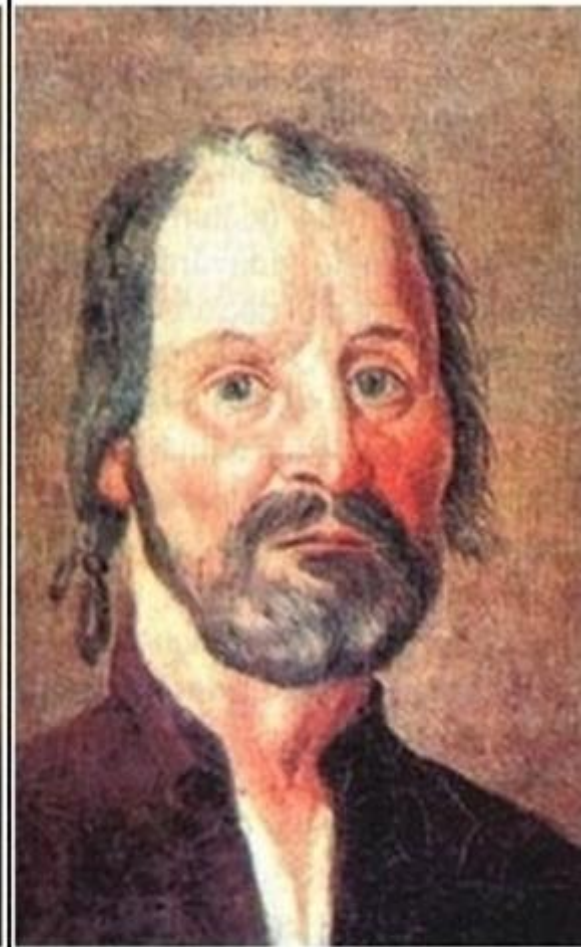
Primele două pagini din *Ratio Educationis* (1777)

Horea
(Vasile Ursu Nicola)

Cloșca
(Ion Oargă)

Crișan
(Marcu Giurgiu)

Liderii răscoalei din 1784-1785, Horea, Cloșca și Crișan (secolul al XVIII-lea)

Înfrângerea răsculaților la Mihăileni (7 decembrie 1784)

Execuția lui Horea și Cloșca (Dealul Furcilor, Alba Iulia, 1785)

Școala Ardeleană

Secolul al XVIII-lea - mișcarea românească transilvăneană a fost reprezentată de Școala Ardeleană și membri acesteia: Samuil Micu, Gheorghe Șincai, Petru Maior și Ioan Budai-Deleanu.

1791-1792 - a fost redactat cel mai important program politic al românilor transilvăneni, *Supplex Libellus Valachorum Transsilvaniae* (din limba latină: „*Petiția poporului român din Transilvania*”), ce a revendicat respectarea drepturilor naționale, înlăturarea denumirii de „*națiune tolerată*” pentru români și egalitatea în drepturi cu celelalte populații ale provinciei.

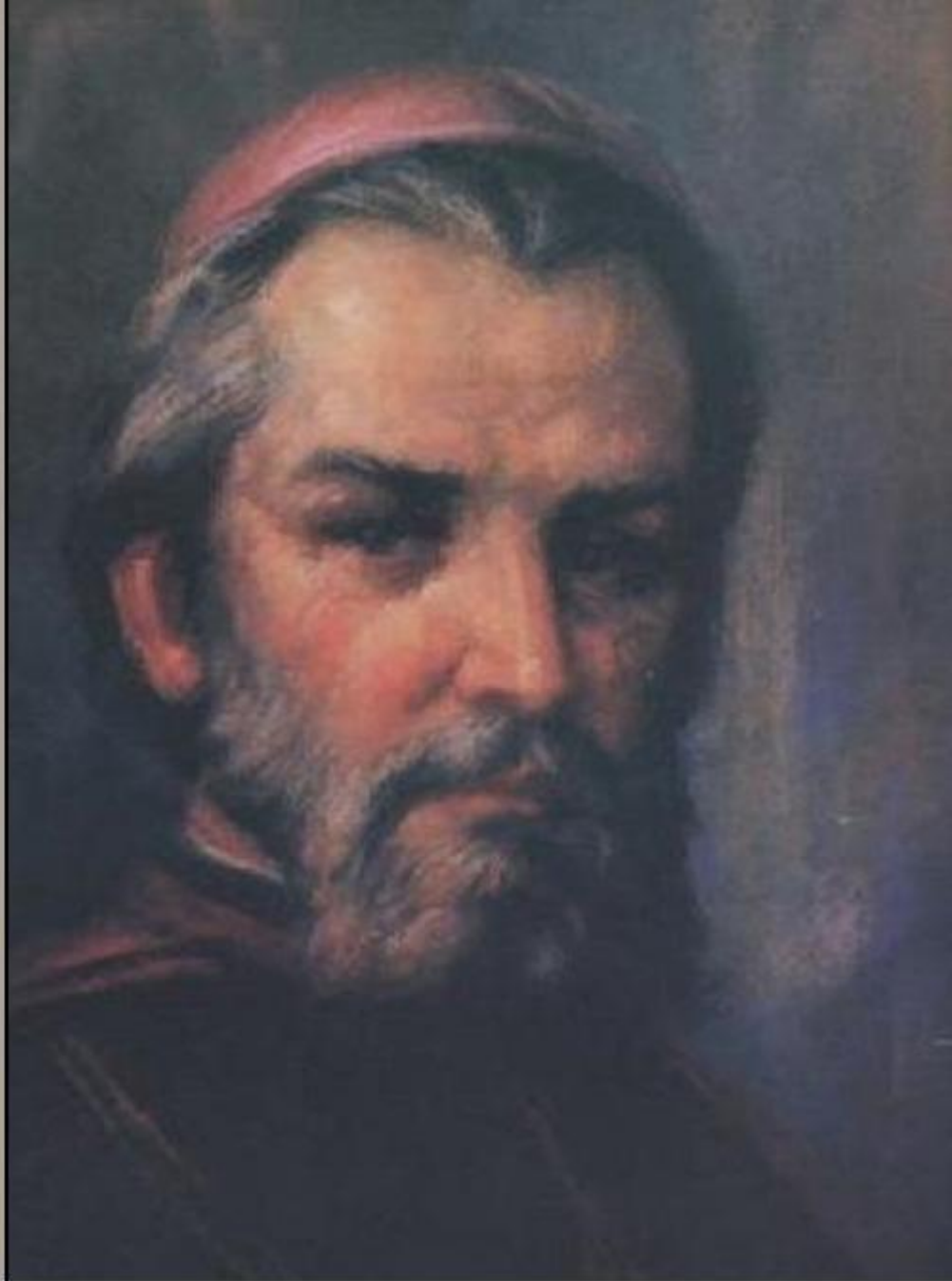
Samuil Micu

Gheorghe Șincai

Petru Maior

Ioan Budai-Deleanu

SUPPLEX LIBELLVS
VALACHORVM
TRANSSILVANIÆ

IVRA TRIBVS RECEPTIS NATIONIBVS COMMVNIA
POSTLIMINIO SIBI ADSERI
POSTVLANTIVM.

CVM NOTIS HISTORICO - CRITICIS
I. C. E.
CIVIS TRANSSILVANI.

CLAVDIOPOLI.

Sumptibus et Typis Martini Hochmeister, Cæs. Reg. Dicast. Typographi & pr.
Bibliopolæ. MDCXCII.

Prima pagină din
Supplex Libellus
Valachorum
Transsilvaniae (1791)

„Națiunea română este cu mult cea mai veche dintre națiunile Transilvaniei din vremea noastră, întrucât este lucru sigur și dovedit, pe temeiul mărturiilor istorice, al unei tradiții niciodată întrerupte, a asemănării limbii, datinilor și obiceiurilor, că ea își trage originea de la coloniile romane aduse la începutul secolului al doilea de către împăratul Traian, în nenumărate rânduri, în Dacia, cu un număr foarte mare de soldați veterani, ca să apere Provincia (...). Drept aceea, Națiunea română, rugătoare și umilă, vine la tronul Majestății Voastre, și, cu venerația și supunerea cuvenită, se roagă și cere următoarele:

1. Ca numirile odioase și pline de ocară: tolerați, admiși, nesocotiți între Stări și altele de acest fel, care (...) au fost întipărite fără drept și fără lege (pe fruntea) națiunii române, acum să fie cu totul îndepărtate, revocate și desființate în chip public, ca nedemne și nedrepte, și astfel, prin îndurarea Majestății Voastre Preasacre, națiunea română să fie repusă în folosința tuturor drepturilor civile și recunoscute.

2. Națiunii suplicante să i se restituie între națiunile recunoscute același loc pe care ea l-a ținut, potrivit mărturiei citate în cele de mai sus a Conventului Fericitei Fecioare din Cluj-Mănăstur, din anul 1437.

3. Clerul acestei națiuni, credincios bisericii orientale, fără discriminare, dacă gândește sau nu în toate la fel cu biserica occidentală, de asemenea și nobilimea și plebea, atât cea orășenească, cât și cea rurală, să fie socotită și tratată drept în același fel ca și clerul, nobilimea și plebea națiunilor care alcătuiesc sistemul uniunii și să fie făcută părtașă la aceleași beneficii.

4. În comitate, scaune, districte și comunități orășenești, cu ocazia alegerii slujbașilor și a deputaților în Dietă, de asemenea când se întâmplă (să se facă) numiri noi sau înaintări în slujbe la dicasteriile aulice și provinciale, să se procedeze în chip just la punerea în slujbă, în număr proporțional, a persoanelor din această națiune.

5. Comitatele, scaunele, districtele, și comunitățile orășenești în care românii întrec la număr celelalte națiuni, să-și aibă numirea și de la români sau să poarte un nume mixt, unguresc-românesc, săsesc-românesc sau, în sfârșit, înlăturându-se cu totul numirea luată de la o națiune sau alta, atât comitatele cât și scaunele și districtele să-și păstreze numai numele acelea pe care și până acum îl purtaseră, după râuri sau cetăți, și să se declare că toți locuitorii Principatului, fără vreo deosebire de națiune sau religie, trebuie să se folosească și să se bucure, după starea și condiția fiecăruia, de aceleași libertăți și beneficii și să poarte aceleași sarcini, pe măsura puterilor lor.

Din cele de mai sus se vede cu prisosință că aceste cereri se sprijină pe echitatea naturală și pe principiile societății civile, precum și pe pactele încheiate (...).”

BIBLIOGRAFIE

1. Dumitrescu, Doru, Manea, Mihai, *Mic dicționar enciclopedic de termeni istorici*, Editura Meronia, București, 2008.
2. Soare, Aurel Constantin, Cojocaru, Daniela Ana, Grozav, Gabriel, Pavelescu, Alina, *Istorie: Manual pentru clasa a VIII-a*, Editura Art Klett, București, 2020.
3. Stoica, Stan (coordonator), Băluțoiu, Valentin, Becheru, Dragoș Sebastian, Bilcea, Valentina, Bondar, Ancuța, Grecu, Maria, *Istorie: Manual pentru clasa a VIII-a*, Editura CD Press, București, 2020.
4. Gheorghe, Maria Mariana, Săvuță, Irina Ema, *Istorie: Manual pentru clasa a VIII-a*, Editura Litera, București, 2020.
5. Bărbulescu, Mihai, Deletant, Dennis, Hitchins, Keith, Papacostea, Șerban, Teodor, Pompiliu, *Istoria României*, Editura Corint Educațional, București, 2014.
6. Giurescu, Constantin C., *Istoria Românilor*, Editura ALL, București, 2019.
7. Constantiniu, Florin, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2008.
8. Bulei, Ion, *O istorie ilustrată a românilor*, Editura Litera, București, 2018.
9. Djuvara, Neagu, *O scurtă istorie ilustrată a românilor*, Editura Humanitas, 2013.
10. Pop, Ioan-Aurel, *Scurtă istorie a românilor*, Editura Litera, București, 2019.
11. Hitchins, Keith, *Scurtă istorie a României*, Editura Polirom, Iași, 2015.
12. Pop, Ioan-Aurel, Bolovan, Ioan, *Istoria Transilvaniei*, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2016.
13. Imagini: Google Images (domeniul public).

Vă mulțumim pentru atenție!

ȘCOALA COOL
EDUCAȚIE PRIN CONȚINUT

